

BÜLTEN

27 Mart 2023 2023/05

Anonim Şirketlerde Hisse Rehni

Hisse Rehni Nedir?

Anonim şirketlerde hisseler üzerinde kurulan rehin hakkı, "hisse" bir şirket tarafından ihraç edilen ve ortaklık sermaye payını temsil eden kıymetli bir evrak olması nedeniyle, hak üzerinde kurulacak bir rehin hakkı niteliğindedir.

Anonim şirketlerde hisse rehni, Türk Ticaret Kanunu kapsamında özel düzenlemeye tabi değildir. Bu doğrultuda, hisse rehni kapsamında Türk Medeni Kanunu'nda bulunan rehne ilişkin genel kurallar ve ilgili kanun hükümleri uygulanacaktır.

Anonim şirketlerde pek çok pay senedi türü bulunmaktadır. Bu pay senetlerinden en çok kullanılanları; nama ve hamiline yazılı pay senetleridir. Nama yazılı pay senedi; belli bir kişinin adına düzenlenmiş olan ve o kişinin şirketteki ortaklık payını temsil eden pay senedi olup hamiline yazılı pay senedinde ise senedin metninden veya şeklinden, sahibinin kim olduğu anlaşılmaz. Hamiline yazılı senedin hamili her kim ise, o kişi hak sahibi sayılmaktadır.

Bu nedenle, nama ve hamiline yazılı paylar üzerinde hisse rehni kurulması süreci farklılık göstermektedir.

Hisse Rehni Nasıl Kurulur?

Öncelikle belirtmek gerekir ki; hisse rehni ile rehnedilen haklar hisse senedinin kişiye sağladığı manevi nitelikte olan haklar olmayıp, kar payı gibi malvarlığını etkileyen maddi nitelikte haklardır. Bu hakların üzerine rehin konulmasının önemi ise rehnin paraya çevrilmesi esnasında ortaya çıkmaktadır. Örnek vermek gerekirse rehin alacaklısı kişi, alacağın vadesi gelmedikçe işbu kar hakkı üzerinde herhangi bir talepte bulunamayacaktır.

Türk Medeni Kanunu kapsamında hamiline yazılı anonim şirket hisse senetlerinin rehni yapılmaktadır. TMK M.956/F.1 uyarınca, hamile yazılı senetlerin rehni için senetlerin, rehin alacaklısına teslim edilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda, hamile yazılı anonim şirket hisse senetlerinin rehni için tek başına zilyetlik yeterli olmaktadır. Zilyetlik ise, hisse senedini yalnızca elde bulundurma anlamına gelmekte olup mülkiyetin kazanılabilmesi için gerekli ve yeterlidir. Bununla birlikte, hamiline yazılı hisse senetlerinin zilyetliğe ek olarak ciro edilerek veya yazılı devir beyanı ile de rehnedilmesi mümkündür.

Hamiline yazılı hisse senetlerinin iktisabı açısından tek başına zilyetliğin yeterli olması nedeniyle taraflar arasında yazılı bir sözleşme yapılması veya rehin kaydının senet üzerine işlenmesi rehni varlığının ispatı açısından önemli bir delil olacaktır. Nitekim rehin kaydı olmaksızın hisse senetlerinin rehin alana devredilmesi

ve rehin alanın da işbu hisse senetlerini iyiniyetli üçüncü kişilere devretmesi halinde, rehin veren, hisseler üzerindeki mülkiyet hakkını TMK kapsamında iyiniyetli sayılan üçüncü kişiye karşı ileri süremeyecektir.

Önemle belirtmek gerekir ki, hamiline yazılı hisse senetleri üzerinde rehin kaydı yer alırsa, iyiniyetli üçüncü kişiler TMK kapsamında iyiniyet iddiasında bulunamayacaklardır.

Hamiline yazılı hisse senedi üzerinde rehin hakkı kurulabilmesi için bir diğer şart ise, rehin verenin bu işlemi yapmaya yetkili olmasıdır. Ancak, rehin veren üçüncü kişinin tasarruf yetkisine sahip olmaması veya tasarruf yetkisinin sınırlı olması durumunda rehin alacaklısının iyiniyetli olması şartıyla tasarruf yetkisine sahip olmayan üçüncü kişiden kazandığı rehin hakkı da TMK kapsamında korunacaktır.

Hamiline yazılı hisse senetlerine benzer bir şekilde nama yazılı hisse senetleri üzerinde de rehin TMK kapsamında kurulmaktadır.

Nama yazılı hisse rehinlerinde TMK M.955 ile birlikte TMK m.956/F.2 maddeleri uygulanmaktadır. Nama yazılı pay senetlerinin rehni, ciro (rehin ciro) ve zilyetliğin geçirilmesi veya yazılı rehin sözleşmesi ve zilyetliğin geçirilmesi yoluyla yapılır. Ayrıca yapılan bu rehin işleminin geçerli olabilmesi için pay defterine kaydedilmesine gerek yoktur.

Bu kapsamda; hisseler senede bağlanmamışsa, yazılı rehin sözleşmesi ile beraber, bu hakların devri için öngörülen şekli uyulması gerekmektedir. Yazılı bir rehin sözleşmesi bu takdirde rehni kuracaktır.

Hisseler senede bağlanmışsa, rehnin konulması için birkaç farklı yöntem bulunmaktadır.

1. Rehni beyanını içeren yazılı rehin sözleşmesi; rehin beyanını içeren yazılı bir rehin sözleşmesi akdedildiği takdirde nama yazılı senetlerin üzerlerinde işlem yapılmaksızın rehin alacaklısına teslim edilmesi gerekmektedir.
2. Senetlerin devir beyanı ile rehnedilmesi; rehin beyanı senedin üzerine veya ayrı bir kağıda yazılabilmektedir. Beyanın rehin veren tarafından imzalanması gerekmektedir. Nitekim rehin ayrı bir kağıda yazıldığı takdirde aslen rehin, rehin beyanını içeren yazılı rehin sözleşmesi ile kurulmuş sayılacaktır.

İşbu yöntemler doğrultusunda yapılan rehin işleminin geçerli olabilmesi için rehnin pay defterine kaydedilmesi gerekmekte olup alacaklının menfaatinin bulunduğu durumlarda önem teşkil etmektedir. Bu kapsamda rehnin, pay defterine kaydedilmesi gerekmektedir.

Hisse senetlerinin üzerine rehin konulması, rehin alacaklısına rehnin konusunu paraya çevirme yetkisi vermektedir.

SONUÇ

Anonim şirketlerde hisse rehni özel olarak Türk Ticaret Kanunu kapsamında düzenlenmemektedir. Bu doğrultuda, anonim şirketlerin hisse rehinlerinin üzerine rehin konulması kapsamında rehne ilişkin genel kuralları düzenleyen Türk Medeni Kanunu hükümleri uygulanır. TMK M.954 uyarınca devredilebilir alacaklar ve diğer haklar üzerinde rehin hakkı kurulması mümkün olup anonim şirketlerde hisse üzerinde kurulacak rehin "hak üzerinde kurulmuş bir rehin hakkı" niteliğindedir. Bu kapsamda anonim şirketlerde hisse senetleri hamiline ve nama yazılı olmak üzere ikiye ayrılmış olup her bir hisse senedi türü üzerinde rehin kurulabilmesi için kanunda ayrı bir düzenleme mevcuttur.

